

Duurzaam Delft

Sustainable Delft

Duurzaam Delft op de kaart

Sustainable Delft – Delft in 2030

'An oasis located in between the cities of Rotterdam and The Hague where, despite new development, more green has appeared thanks to the numerous green gardens and roofs and the proper management of the green zones in public areas. There are less and cleaner cars around, whereas the number of bicycles and electric scooters has increased.

These changes have made the streets safer and therefore created more room for the kids to play. A Delft biomass Power Plant produces energy from organic waste, solar panels are situated on many roofs, and small wind turbines will generate renewable energy. Successful companies that undertake in social and environmental responsibility have found their way to Delft, which has since gained recognition as being the centre of sustainable technology. The intense collaboration between the residents, companies, and the municipality has lead Delft to become a 'CO₂-neutral city'.

This is what the organisations, companies, and residents envisioned for Delft in the summer of 2008. It was the first step for 'Delft Sustainable City', the sustainability plan of action established by the municipal council in 2009. According to the plan of action it requires many parties to collaborate on a local level to achieve sustainability. This is, together with revealing all that is happening in this field, one of the starting points. Other points are: continuing to build on what has been realised so far; stimulating the dynamics of the city, and showcasing the exemplary nature of the municipality. This brochure explains how Delft intends to realise a sustainable future.

Duurzaam Delft – Delft in 2030

'Een oase tussen Rotterdam en Den Haag waar, ondanks nieuwbouw, meer groen is verschenen dankzij de vele groene tuinen en daken en goed beheer van het openbare groen. Auto's zijn schoner en kleiner in aantal, terwijl er juist meer fietsen en elektrische scooters zijn gekomen. Hierdoor is het veiliger op straat en hebben kinderen meer speelruimte. Een Delftse biomassacentrale produceert stroom uit gft-afval, op veel daken liggen zonnepanelen en ook kleine windturbines dragen hun steentje bij aan de opwekking van duurzame energie. Succesvolle bedrijven die duurzaam ondernemen hebben hun weg gevonden naar Delft, dat inmiddels bekendstaat als duurzame kennisstad. Intensieve samenwerking tussen bewoners, bedrijven en gemeente heeft geleid tot een CO₂-neutrale stad.'

Zo zag in de zomer van 2008 het gedroomde toekomstbeeld van organisaties, bedrijven en bewoners in Delft eruit. Het vormde de opmaat voor 'Duurzaam Delft op de kaart', het duurzaamheidsplan dat de gemeenteraad in 2009 heeft vastgesteld. Volgens dit plan vraagt de lokale aanpak van duurzaamheid om de samenwerking van vele partijen. Het is, samen met het zichtbaar maken van wat er op dit gebied gebeurt, één van de uitgangspunten. Andere zijn: voortbouwen op wat is gerealiseerd, de dynamiek in de stad stimuleren en de voorbeeldfunctie van de gemeente tonen. In deze brochure leest u hoe Delft deze duurzame toekomst wil realiseren.

DROMEN ZIJN (GEEN) BEDROEG

What does Delft want?

The sustainable aspirations of the municipality of Delft have been divided into four topics:

1. Energy and climate

Reducing the amount of CO₂ emissions by half compared to 1990, use half as much energy, and utilise a quarter of the amount of energy from renewable sources in 2030.

2. Living environment

Join hands with the residents to improve the quality of life and make sustainability a determining part for this.

3. Nature and water in and around the city

Develop an attractive green city while focussing on biodiversity and measures that anticipate the changes in climate.

4. Innovative city with sustainable knowledge

Implement and showcase the sustainable technology of the city of Delft and profile the city as a centre of technology by being a leader in the field.

What does Delft do?

1. Energy and climate

The municipality of Delft, in collaboration with her energy-saving partners, is currently developing numerous projects like the Poptahof renovation, the new Buitenhof sports auditorium, Koepoort, The Hague University, the Harnaspolder, and the new Spoorzone business district. In addition to these projects, the municipality is also implementing energy-saving measures such as placing radiator foil in municipal buildings and furnishing street lighting with led light bulbs. For several years the municipality has purchased renewable energy for her buildings and services.

Warmtebedrijf Delft BV will soon be providing renewable energy utilising waste heat recovery.

Zuidpoort: duurzame gebiedsontwikkeling in de binnenstad

Het Zuidpoortgebied is de afgelopen decennia ontwikkeld tot een winkelhart met pleinen, een bibliotheek, bioscoop, theater en aantrekkelijk woongebied. Voordien was het een deels braakliggend terrein met verontreinigde bodem. Met behulp van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing is de bodem gesaneerd. De schone grond is voor hergebruik naar Technopolis gebracht. Bij de ontwikkeling van het gebied zijn alle deelprojecten zeer energiezuinig, onder meer dankzij goede isolatie, warmtepompen, warmteterugwinning, zonnepanelen en andere innovatieve technieken.

Zuidpoort: a sustainable development area within the inner city

In the last decade, the Zuidpoort area has been developed into a city centre with squares, a library, theatre, and an attractive residential area. This area was previously a derelict terrain with polluted soil. Through the help of the national investment budget of Housing & Urban Renewable, remediation of the soil was carried out. The clean soil was taken to Technopolis for reuse. During the development of the area all the subprojects show a high energy-sufficiency thanks to proper insulation, heat pumps, heat-recycling, solar panels, and other innovative technologies.

Wat wil Delft?

De Delftse ambities op het gebied van duurzaamheid zijn verdeeld over vier thema's:

1. Energie en klimaat

In 2030 de helft minder CO₂-uitstoten dan in 1990, de helft minder energie verbruiken én een kwart van de energie uit duurzame bronnen halen.

2. Leefomgeving

Samen met bewoners de gewenste kwaliteit van de leefomgeving verbeteren en duurzaamheid onderdeel daarvan maken.

3. Natuur en water in en om de stad

Een aantrekkelijke groene stad realiseren met aandacht voor biodiversiteit en maatregelen die anticiperen op de klimaatverandering.

4. Innovatieve, duurzame kennisstad

Delftse duurzame technologieën zichtbaar maken en toe passen en Delft profileren als kennisstad door met deze technologieën voorop te lopen.

Wat doet Delft?

1. Energie en klimaat

De gemeente Delft realiseert met haar partners energiebesparing in vele projecten, zoals de renovatie van Poptahof en de nieuwbouw van de Sporthal Buitenhof, Koepoort, Haagse Hogeschool, Harnaschpolder en het nieuwe stadskantoor in de Spoorzone. Daarnaast treft zij energiebesparende maatregelen, zoals radiatorfolie plaatsen in gemeentegebouwen en straatverlichting voorzien van ledlampen. Sinds enkele jaren koopt de gemeente groene stroom in voor haar eigen gebouwen en diensten. Het Warmtebedrijf Delft BV gaat deels duurzame energie leveren met behulp van restwarmte.

2. Habitat

Air, sound, odour, soil, waste, and traffic: numerous factors influence the quality of our living environment. Another important task of the municipality is to separate the different components of waste collection, this recently includes plastics. They are also helping residents and schools to implement litter projects to keep the streets clean of rubbish. Housing & Urban Development staff have recently started commuting on electric scooters to limit exhaust emissions. City busses are now running on natural gas for the same reason. The municipality also working together with its partners on an urban distribution system to reduce trucks within the city limits.

3. Nature and water in and around the city

Nature and water areas in and around the city contribute significantly to a pleasant living environment. The municipality therefore encourages optimal implementation of these elements. For instance, there will be a number of water areas in the new Harnaschpolder housing area. Together with nature and environmental organisations, the municipality is expanding on its biodiversity: e.g. by placing nest boxes in the 'Indische buurt' to attract more native birds, and give lectures about biodiversity. The population of Kingfishers in the area should grow thanks to a breeding program. Delft is also creating nature-friendly banks in several areas. Together with regional partners, the municipality works on natural management of the recreational areas the Delfse Hout and Midden-Delfland.

Dike construction keeps inner city dry

The Delfland Waterboard and the municipality collaborate to keep the inner city dry; six tilting weirs were delivered in 2008, including one with a pumping station. This river flood defence structure is part of the 'Delft Water Plan'. See www.gemeentedelft.info/waterplan.

Delft environmental zone

The environmental zone for the Oostsingel, Julianalaan, and Zuidwal areas became effective on January 1st, 2010. Pollution emitting vehicles weighing more than 3.5 tons are kept out of these areas, thus improving the air quality. The extent of the environmental zone was decided upon in close consultation with transport organisations. www.gemeentedelft.info/milieuzone

Milieuzone Delft

De milieuzone is vanaf 1 januari 2010 van kracht in de omgeving van de Oostsingel, Julianalaan en Zuidwal. Vuile voertuigen van meer dan 3,5 ton worden geweerd, met een betere luchtkwaliteit tot gevolg. De omvang van de milieuzone is tot stand gekomen in nauw overleg met vervoersorganisaties. www.gemeentedelft.info/milieuzone

2. Leefomgeving

Lucht, geluid, geur, bodem, afval, verkeer: tal van factoren hebben invloed op onze leefomgeving. Een belangrijke taak van de gemeente is gescheiden afvalinzameling, sinds kort ook plastic. Daarnaast helpt ze bewoners en scholen om met zwerfafvalprojecten samen rommel op straat te voorkomen. Om de verkeersoverlast te beperken, rijden medewerkers van toezicht openbare ruimten sinds kort op elektrische scooters, en de stadsbussen op aardgas. Ook werkt de gemeente met partners aan een stedelijke distributiesysteem dat het aantal vrachtauto's in de stad moet verminderen.

Afsluitconstructie houdt binnenstad droog

Het Hoogheemraadschap en de gemeente werken samen aan een droge binnenstad: zes kantelstuwten zijn in 2008 opgeleverd, waarvan één met gemaal. Deze afsluitconstructie is onderdeel van het 'Waterplan Delft'. Zie www.gemeentedelft.info/waterplan.

3. Natuur en water in en om de stad

Natuur en water in en om de stad dragen in belangrijke mate bij aan een prettige leefomgeving. De gemeente bevordert de toepassing hiervan daarom zoveel mogelijk. Zo komt er een grote hoeveelheid water in de nieuwbouwwijk Harnaschpolder. Samen met natuur- en milieuorganisaties en bewoners vergroot de gemeente de biodiversiteit. Zo worden in de Indische buurt, om meer vogels in de wijk te krijgen, nestkasten geplaatst, maar ook lezingen gegeven. Dankzij een broedproject moet het aantal ijsvogels in de regio groeien. Delft legt ook op verschillende plekken natuurvriendelijke oevers aan. Met regionale partners werkt de gemeente samen aan het natuurlijk beheer van de recreatiegebieden Delftse Hout en Midden-Delfland.

4. Innovative city with sustainable knowledge

Delft is home of several prominent knowledge institutions involved in sustainable projects. The Technopolis Innovation Park for example, that has been developed by the municipality in collaboration with the Delft University of Technology, is a high-level research & development location housing test facilities and laboratories. The municipality has three objectives for this park: to work together with these organisations while profiling Delft as a centre of knowledge, to profile themselves as an attractive place of business for research and development companies, and to make all these sustainable developments visible. Representatives of various centres of knowledge are also collaborating with the Sustainable Delft Dream Team (see green border).

Nature and Environment communication

Communicating clearly with respect to nature and the environment is important. The 'Stadskrant Delft' (local newspaper) contains a monthly listing of the sustainable projects on the Sustainable Delft-page. The Sustainable Delft-mark can, under certain conditions, be used by companies and promoters engaged in sustainable projects. The municipality also organises an annual Sustainable Delft Day, which they use to make residents aware of specific topics.

The municipality uses nature and environmental programs to involve citizens and schools in sustainable development projects. The products and projects from the annual nature and environmental education programs expand their awareness with respect to sustainability. Through projects as the "Energieke scholen" (dynamic schools), the litter program and recommendations for schools concerning greener schoolyards, this program corresponds directly with the themes of the sustainability plan. The "Bredeschool" (urban school) program also proposes nature and environmental activities in every neighbourhood. Residents can take courses and join excursions organised in particular by nature and environmental organisations. The municipality publishes a semi-annual calendar with this information.

Sustainable Delft Dream Team

There are a large group of research institutions, social organisations, natural environment organisations, companies, and individual promoters active in the Sustainable Delft Dream Team. This team unites instigators of sustainable projects and wishes to make residents and companies more aware of the possibilities in this field. The Dream Team also initiates projects themselves. One example is the freight bicycle developed by a participant, of which a prototype was presented in 2010. An example of an envisioned initiative is the Clean Mobility Centre at the outskirts of Delft. This centre will become a filling station for alternative fuels and a parking garage for new forms of transport like the freight bike and the e-scooter, along with a showroom for other sustainable mobility products.

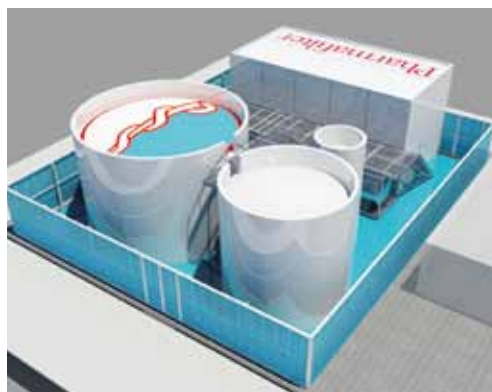

Duurzaam Delft Dreamteam

In het Duurzaam Delft Dreamteam werken een grote groep kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, natuur- en milieuorganisaties, bedrijven en particuliere initiatiefnemers samen. Dit team verbindt initiatiefnemers van duurzame projecten en wil bewoners en bedrijven meer bewust maken van de mogelijkheden op dit gebied. Zelf realiseert het Dreamteam ook projecten. Een voorbeeld is de vrachtfiets die een deelnemer heeft ontwikkeld en waarvan in 2010 een prototype is gepresenteerd. Een gedroomd voorbeeld is het Clean Mobility Centre aan de rand van Delft. Dit centrum wordt een tankstation voor alternatieve brandstoffen, een transferium voor nieuwe mobiliteitsvormen, zoals de vrachtfiets en e-scooter, en een showroom met duurzame mobiliteitsproducten.

4. Innovatieve duurzame kennisstad

Delft heeft verschillende vooraanstaande kennisinstututen die zich bezighouden met duurzame innovaties. Het Technopolis Innovation Park bijvoorbeeld, dat de gemeente in samenwerking met de TU Delft ontwikkelt, is een hoogwaardig Research & Development-terrein en vestigingsplaats voor laboratoria en testfaciliteiten. De gemeente heeft hiermee drie doelen voor ogen: zich samen met deze instellingen profileren als innovatieve duurzame kennisstad; zich profileren als aantrekkelijke vestigingsplaats voor dit soort bedrijven; en deze duurzame ontwikkelingen zichtbaar maken. Vertegenwoordigers van verschillende kennisinstellingen werken ook samen in het Duurzaam Delft Dreamteam (zie kader).

Natuur- en milieucommunicatie

De gemeente maakt op verschillende manieren inspirerende projecten zichtbaar. De duurzame projecten staan maandelijks op de Duurzaam Delft-pagina in de 'Stadskrant Delft'. Het Duurzaam Delft-stempel is, onder voorwaarden, te gebruiken door bedrijven, organisaties en initiatiefnemers die een duurzaam project uitvoeren. Ook organiseert de gemeente samen met partners jaarlijks een Duurzaam Delft Dag, waarop ze een thema onder de aandacht van de inwoners brengt.

Met natuur- & milieueducatie betreft de gemeente burgers en scholen bij duurzame ontwikkelingen. Producten en projecten uit het NME-jaarprogramma vergroten hun bewustwording en kennis over duurzaamheid. Met projecten als 'Energieke scholen', zwerfafvalprojecten en adviezen aan scholen over een groenere inrichting van het schoolplein, sluit dit programma aan bij de thema's uit het duurzaamheidsplan. Daarnaast is er een natuur- en milieuaanbod in elke wijk via het bredeschoolprogramma. Bewoners kunnen cursussen volgen en met excursies meegaan, die vooral door natuur- en milieuorganisaties worden georganiseerd. De gemeente geeft hiervoor een halfjaarskalender uit.

Working together for Sustainable Delft

The municipality cannot realise the aspirations from the sustainability plan on her own, therefore they do this in collaboration with other government authorities, social organisations, and (knowledge) institutions. They assist everyone that wants to develop and carry out sustainable projects. Delft maintains specific regulations for this assistance. Not only does the municipality support the projects financially, but she also advises and makes facilities available, such as Papaver Centre, or providing free publicity in the Sustainable Delft-page.

Municipal subsidy

Delft acknowledges the following subsidy regulations in the field of nature and the environment:

- the “Reserve Energiebesparende Maatregelen” (REM); energy-saving measures
- the “Milieutechnologie Fonds” (MTF); environmental technology fund
- the “Ondersteuningsregeling natuur- en milieu”; nature and environmental support measures
- the “Gemeentelijke Stimuleringsregeling Energiebesparende Maatregelen” (GSEM); municipal energy-saving stimulus measures
- the “Subsidieregeling groene daken”; green roof subsidy measures
- the “Bestaande stad bespaart energy”; the existing city energy saving measures.

The “Papaver” natural environment centre

The Papaver natural environment centre has organised a variety of expositions for many years. The latest expositions, ‘Kletsnat’ and ‘Toverbos’, were dedicated especially to the toddlers and were an overwhelming success. The municipality also utilises the Papaver centre as a hub from which they organise activities and projects, and provide support to schools and citizens. These too, of course, include programs regarding the natural environment as part of the “Bredeschool” (urban school) program.

For more information about submitting a request for subsidy, go to www.gemeentedelft.info/subsidielijzer.

There are also other subsidy regulations like Agentschap.NL (NL Agency), the European Commission, and Found 1818.

Natuur- en milieucentrum De Papaver

Al vele jaren zijn er wisselende exposities in De Papaver. Nieuw waren tentoonstellingen voor de allerkleinsten, zoals 'Kletsnat' en 'Toverbos'. Deze bleken een enorm succes. Ook organiseert de gemeente vanuit De Papaver activiteiten en projecten en biedt ze ondersteuning aan scholen en burgers. Daaronder zijn diverse programma's over natuur en milieu in het breschool-programma.

Samen werken aan Duurzaam Delft

De gemeente kan de ambities uit het duurzaamheidsplan niet alleen realiseren, maar doet dit samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven, (kennis)instellingen en bewoners. Ze helpt iedereen die duurzame initiatieven ontwikkelt en uitvoert graag op weg. Delft kent hiervoor verschillende regelingen. De gemeente ondersteunt projecten financieel, maar geeft ook adviezen en stelt faciliteiten beschikbaar; bijvoorbeeld het gebruik van natuur- en milieucentrum De Papaver of publiciteit via de Duurzaam Delft-pagina.

Gemeentelijke subsidie

Delft kent de volgende subsidieregelingen op het gebied van natuur en milieu:

- de Reserve Energiebesparende Maatregelen (REM)
- het Milieutechnologie Fonds (MTF)
- de Ondersteuningsregeling natuur- en milieu.
- de Gemeentelijke Stimuleringsregeling Energiebesparende Maatregelen (GSEM)
- de Subsidierегeling groene daken
- Bestaande stad bespaart energie.

Kijk voor meer informatie of het indienen van subsidieverzoek op www.gemeentedelft.info/subsidiwijzer:

Daarnaast zijn er subsidieregelingen van bijvoorbeeld SenterNovem (Agentschap.NL), de Europese Commissie en Fonds 1818.

Sustainable actions and tips

- Lower the thermostat a notch.
- Buy energy-saving led light bulbs.
- Find out how much energy is lost through your roof on the thermographic chart on www.gemeentedelft.info/thermografischeopnamen.
- Request an experts report for energy-saving tips specifically for your home at www.stichtingerea.nl/energieloket.
- Turn off the lights when you leave the room.
- Be a volunteer and help rid your neighbourhood of litter, and become eligible for the “ZAP” (zwerfafvalpakker, Litter-cleaner) award.
- Check the natural environment organisation’s semi-annual calendar and the Papaver centre to participate in courses, excursions, and activities.
- Turn off the faucet when brushing your teeth.
- Always wash a full load of laundry.
- Purchase A-rated appliances, as they use less energy.
- Participate in communal resident projects like the building of nature-friendly banks.
- Submit a sustainable initiative and ask for help.
- Find more useful tips at www.milieucentraal.nl.

Duurzame maatregelen en tips

- Zet de verwarming een graadje lager.
- Koop energiezuinige ledlampen .
- Bekijk het energieverlies via uw dak op de thermografische kaart op www.gemeentedelft.info/thermografischeopnamen.
- Vraag een advies op maat aan voor energiebesparende maatregelen in uw woning via www.stichtingerea.nl/energieloket.
- Zet de verlichting uit als u een ruimte verlaat.
- Help als vrijwilliger mee aan het zwerfafvalvrij maken van uw leefomgeving en kom in aanmerking voor een ZwerfAfvallPakker-onder-scheiding.
- Raadpleeg de halfjaarkalender van de natuur- en milieuorganisaties en De Papaver voor deelname aan cursussen, excursies en activiteiten.
- Draai de kraan dicht tijdens het tandenpoetsen.
- Was altijd een volle trommel wasgoed.
- Schaf apparaten met een A-status aan, die gebruiken minder energie.
- Participeer in gemeentelijke bewonersprojecten, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers.
- Dien een duurzaam initiatief in en vraag ondersteuning.
- Kijk voor meer tips op www.milieucentraal.nl.

Information

[www.gemeentedelft.info/
natuurenmilieu](http://www.gemeentedelft.info/natuurenmilieu)

For general information regarding policies on sustainability, campaigns, and policy document downloads.

www.delft.nl/natuurenmilieu

For the activities run by the Papaver nature and environmental centre.

www.gemeentedelft.info/subsidiewijzer

For a subsidies and applications overview.

If you have any comments or question, please send an email to milieu@delft.nl.

Gemeente Delft, vakteam milieu, Torenhove,
Postbus 78, 2600 ME Delft
Natuur- en milieucentrum De Papaver,
Korftlaan 6, 2616 LJ Delft

Informatie

[www.gemeentedelft.info/
natuurenmilieu](http://www.gemeentedelft.info/natuurenmilieu)

Voor algemene informatie over het duurzaamheidsbeleid, campagnes en het downloaden van beleidsnota's.

www.delft.nl/natuurenmilieu

Voor de activiteiten van de natuur- en milieu-organisaties en natuur- en milieucentrum De Papaver.

www.gemeentedelft.info/subsidiewijzer

Voor een overzicht en aanvraag van subsidies.

Voor vragen of opmerkingen kunt u een e-mail sturen naar milieu@delft.nl.

Gemeente Delft, vakteam milieu, Torenhove,
Postbus 78, 2600 ME Delft
Natuur- en milieucentrum De Papaver,
Korftlaan 6, 2616 LJ Delft

Colofon

Uitgave

Gemeente Delft, vakteam milieu

© April 2010

Oplage

1.000

Vormgeving en eindredactie

KEPCOM Creatieve Communicatie, Delft

Druk

Opmeer Drukkerij, Den Haag